

Notitie : Quickscan flora en fauna Gemeentehuis te Leusden

Datum : 16 september 2015
Opdrachtgever :
Projectnummer : 211x08001
Opgesteld door : Ineke Kroes

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Agenda Vitaal Platteland zijn ruimtelijk vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV 2014). De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het

niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten'). Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 9 oktober 2015 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en faunawet vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied bestaat uit het Gemeentehuis en de omringende groenstroken, aan 't Erf, in het centrum van Leusden. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn X=157.878, Y = 460.222. De ligging van het plangebied is te zien in onderstaande afbeeldingen (Fig. 1 en 2).

Fig. 1. Ligging van het plangebied (rode ster)

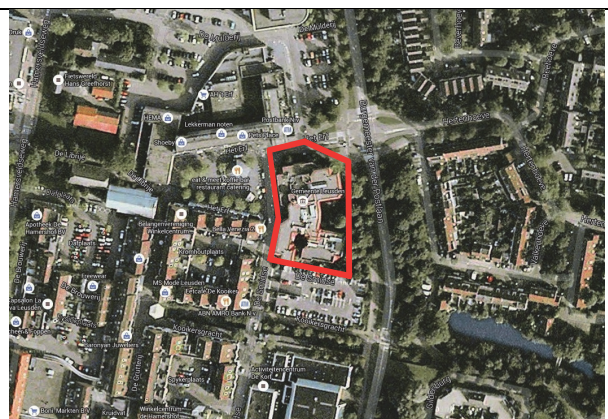

Fig. 2. Ligging van het plangebied (rood omlijnd)

Huidige situatie

Het plangebied, bestaand uit het Gemeentehuis en de directe omgeving, is gelegen in zuidelijk deel van Leusden, in het winkelcentrum. Ten noorden van het plangebied is een relatief drukke weg en een kruising met daarachter een parkeerplaats. Ten oosten is een brede parkachtige bomenrij, een brede weg met daarachter wederom een smal parkje, en een brandweerkazerne. Ten zuiden van het plangebied is een parkeerdek met daarachter een kanaaltje. Ten westen is het plein van het Erf, met terrasjes en winkels.

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft de herontwikkeling van het gemeentehuis en omgeving. Hiervoor zal het huidige gemeentehuis gesloopt worden. Er zullen bomen en andere groenvoorzieningen verdwijnen. Het terrein zal bouwrijp gemaakt worden en er zal grondverzet gepleegd worden.

Fig. 3 t/m 8 geven een beeld van de huidige situatie.

Fig. 3 Gemeentehuis Leusden. Foto genomen vanaf de kruising Het Erf-Burgemeester van der Postlaan.

Fig. 4. Gemeentehuis, gezien vanaf de parkeerplaats aan Het Erf.

Fig. 5. Gemeentehuis, gezien vanaf het pleintje met terrasjes op Het Erf.

Fig. 6 Gemeentehuis, gezien vanaf De Smidse, naast het parkeerdeck ten zuiden van het gemeentehuis

Fig. 7. Open stootvoegen op diverse plaatsen in de muren, die geschikt zijn voor vleermuizen

Fig. 8. Groenvoorziening en bomen aan de oostzijde van het gemeentehuis.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Arkemheen ligt op meer dan 8 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en gezien de aard van de ontwikkeling zijn effecten op voorhand uitgesloten. In de planvorming hoeft derhalve verder geen rekening gehouden te worden met de Natuurbeschermingswet.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de EHS en buiten de Agenda Vitaal Platteland zoals deze is vastgesteld op de basiskaart van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV 2014). Gezien de ligging buiten de begrensde planologische gebiedsbescherming zal hiervoor in de planvorming verder geen rekening gehouden hoeven te worden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen. In de omgeving zijn een aantal beschermde vaatplanten bekend, zoals beenbreek, rietorchis en steenanjer. Echter, het plangebied bestaat voor het grootste deel uit plaveisel en intensief beheerd groen. Het plangebied is geen geschikte standplaats voor uit de omgeving bekende beschermde planten. Negatieve effecten voor planten worden op voorhand uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt mogelijk geschikt habitat voor enkele soorten algemeen beschermde (tabel 1) grondgebonden zoogdieren zoals egel en veldmuis. Van strenger beschermde grondgebonden zoogdieren zijn tijdens het veldbezoek geen verblijfplaatsen dan wel sporen aangetroffen. Uit bronnenonderzoek blijkt dat de eekhoorn (tabel 2), boommarter en de das (beide tabel 3) in de omgeving voorkomen. Het plangebied zelf leent zich echter niet voor deze streng beschermde soorten. De eekhoorn en boommarter hebben hun vaste rust- en verblijfplaatsen in bebost gebied, hoewel een zwervend exemplaar van de eekhoorn mogelijk aangetroffen kan worden. Voor de das is het plangebied ongeschikt.

Effectenbeoordeling

Het plangebied is ongeschikt voor de uit de omgeving bekende eekhoorn, boommarter en das. Negatieve effecten voor zwaarder beschermde soorten grondgebonden zoogdieren kunnen redelijkerwijze op voorhand worden uitgesloten.

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of omgeving zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger (tabel 3). Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied. Het gemeentehuis leent zich voor vleermuizen, er zijn open stootvoegen aanwezig in de muren van het gemeentehuis, die geschikt zijn voor zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger. Er zijn geen bomen aangetroffen met holtes die mogelijk dienst zouden kunnen doen als vaste rust- of verblijfplaats.

Effectenbeoordeling

Met de sloop van het gemeentehuis zijn negatieve effecten op hierin mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen niet uitgesloten. Nader onderzoek naar het functionele gebruik van het gemeentehuis door vleermuizen is noodzakelijk.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied wat houtduiven waargenomen. Er zijn geen nesten aangetroffen. In de bomen direct naast het plangebied kunnen algemene soorten tot broeden komen. Nestlocaties van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden daarmee uitgesloten. Het plangebied vormt geen leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (waarvan ook het leefgebied/de functionele leefomgeving beschermd is) die bekend zijn uit de omgeving.

Effectenbeoordeling

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het leefgebied van enkele in de omgeving broedende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Negatieve effecten voor vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Voor de voorgenomen ontwikkeling zullen wellicht bomen en/of groen binnen het plangebied verdwijnen. De nesten van vogelsoorten die hierin kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het

is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden. Door werkzaamheden buiten deze broedperiode uit te voeren, wordt het risico op verstoring van broedsels sterk verminderd.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door inspectie voor aanvang van werkzaamheden op aanwezige legsels of nestjongen en indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, worden negatieve effecten voor vogels uitgesloten.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën is hiermee uitgesloten. Er is binnen het plangebied geen geschikt habitat aanwezig voor de uit de omgeving bekende ringslang. Binnen het plangebied is hooguit een zwervend exemplaar van een algemene soort te verwachten zoals de gewone pad (tabel 1). Negatieve effecten voor zwaardere beschermde reptielen en amfibieën zijn op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied geen waarde door het ontbreken van geschikt biotoop zoals het ontbreken van geschikte waardplanten. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten binnen het plangebied is daarmee met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Conclusie en aanbevelingen

- Voor de uit de omgeving bekende eekhoorn, boommarter en das is het plangebied ongeschikt. Negatieve effecten worden op voorhand uitgesloten.
- Uit het plangebied en/of omgeving zijn waarnemingen bekend van meerdere soorten vleermuizen (allen zwaar beschermde soorten van tabel 3) waaronder de gebouw bewonende soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Er zijn voor vleermuizen geschikte potentiële vaste verblijfplaatsen aanwezig in het te slopen pand van het Gemeentehuis. Met sloop van dit pand zijn negatieve effecten voor vleermuizen niet op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek naar het functionele gebruik van het voormalig postkantoor door vleermuizen is dan ook nodig.
- Binnen het plangebied zijn enkele broedende vogels te verwachten in de bomen aan de rand van het plangebied. De nesten van vogelsoorten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de binnen het plangebied voorkomende vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Door het uitvoeren van werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren en/of door inspectie voor aanvang van

werkzaamheden op de aanwezigheid van broedende vogels, kunnen negatieve effecten voorkomen worden.

- Binnen het plangebied zijn geen zwaarder beschermde soorten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn in dit geval hiervoor echter geen specifieke maatregelen nodig.